

פינת

השבוע

פרק ב'

פרשת בהעלותך תשפ"ה לפ"ק

יוצא לאור לשמם ולזכרם של כ"ק רבוקהקוה"ט הרבנים והאדמו"רי"ם מ'אליק זצוקללה"ה

הגליון מוקדש לע"נ כ"ק מרן הגאב"ד רבינו אהרן זאב ב"ר בן ציון מאליק זצ"ל הכ"מ

פינת המשל

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתָה אֵלָיו בְּהֵעֲלֹתְךָ אֶת הַנֶּהֱרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְחָה יֵאֲרֹנוּ. (ת, א-ב)

למה נסמכה פרשת מנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא ה' עממה בחנוכה, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות. (רש"י)

פינת התורה

בְּהֵעֲלֹתְךָ אֶת הַנֶּהֱרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְחָה יֵאֲרֹנוּ. (ת, ב)

הנה יש ז' שערים בנפש, שני עיניים, שתי אזניים, שתי נקבי החוטם, וחוש הפה, וצריך האדם לקדש הז' שערים אלו, ולהתנהג כל כך בקדושה, עד שיאירו באור התורה. וזה ענין ז' קני המנורה, ואמרה התורה אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, אור התורה העליונה, נקרא פני המנורה. (בארית המים)

בְּהֵעֲלֹתְךָ אֶת הַנֶּהֱרֹת. (ת, ב)

פירש"י ז"ל על שם שהלהב עולה כתוב בהדלקתן לשון עלי, שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאלו. יש לפרש בדרך רמז על פי מה דאיתא בזמרא (קידושין כט.) האב חייב בבנו ללמדו תורה, דכתיב (דברים יא, יט) ולמדתם אותם את בניכם. וכבר האריכו הפוסקים למענייתם עד כמה חייב אדם ללמד את בנו תורה, וק"ז התניא זללה"ה פסוק בשלחן ערוך הרב (הלכות תלמוד תורה פרק א סעיף ו) שצריך ללמדו עד שיגיע למדה זו שיוכל בעצמו ללמוד ולהבין ולהורות הלכה למעשה מתוך עיון בתלמוד ופוסקים, עיי"ש. וזהו הכוונה בהעלותך את הנרות, רומז בשעה שיבא האדם להעלות נר מצוה ותורה אור בבניו אחריו כמצווה עליו ולמדתם אותם את בניכם, אזי צריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאלו, היינו עד שיגיע הבן למדה זו שיוכל ללמוד בעצמו, ויוכל מאלו להבין ולהשכיל בתורת ה'.

בְּהֵעֲלֹתְךָ אֶת הַנֶּהֱרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְחָה יֵאֲרֹנוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת. (ת, ב)

וברש"י: מעלה היתה לפני המנורה, שעלי הכהן עומד ומטיב. וקשה, למה ה' צריך המעלה, הלא גבהה של המנורה ה' רק י"ח טפחים. אך אפשר לומר, כי איתא, שאסור להגבי' ידיו למעלה מן

המשך בעמוד ב'

אל מול פני המנורה. (ת, ב)

ובמדרש הה"ד פתח דבריק יאיר, ואתיא כמ"ד י"ז טפחים הוי מנורה. והובא מהה"ג משפוטיווקע ז"ל דידוע דבמנורה ה' ז' קנים, ט' פרחים י"א כפתורים כ"ב גביעים, ובגבהה של מנורה איכא פלוגתא, חד אמר י"ז טפחים וחד אמר י"ח טפחים, וז"ל המדרש פתח דבריק יאיר היינו הפתיחות של התורה"ק מרומזין על מעשי המנורה, כי בפסוק ראשון של ספר בראשית יש ז' תיבות רמז לז' קנים, ובפסוק ראשון של ספר שמות יש י"א תיבות רמז ל"א כפתורים, ובפסוק ראשון של ספר ויקרא יש ט' תיבות רמז לט' פרחים, ובפסוק ראשון של ספר דברים יש כ"ב תיבות רמז לכ"ב גביעים, ובפסוק ראשון של ספר במדבר יש י"ז תיבות רמז ל"ז טפחים גבהה של מנורה וזה אתיא כמ"ד י"ז טפחים הוי מנורה. (פנינים יקרים)

בְּהֵעֲלֹתְךָ אֶת הַנֶּהֱרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמִּנְחָה יֵאֲרֹנוּ. (ת, ב)

יֵאֲרֹנוּ. (ת, ב)

אמר ז"ל (שבת כב:) זה נר מערבי שממנו ה' מדליק ובו ה' מסיים, וכתבו תוס' [שם ד"ה ובה] שה' מדליק תחלה מנר המערבי, וה' מדליק אחר"כ נר המערבי משאר נרות. והנה המנורה מרמז על התורה, כדכתיב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, ויש לרמז בנר האמצעי שהוא נגד הרב המלמד לאחרים, ונרות שמשני הצדדים הם התלמידים מימינו ומשמאלו, ואמר ר' אליעזר [תענית ז.] הרבה למדתי מרבותי וכו', ומתלמידי יותר מכולם. תחלה לומד הרב עם התלמידים ומאיר עיניהם, עד שנעשו תלמידים המחכימים את רבותם והוא לומד מהם, הרי הוא יוצא ללמד ונמצא למד, וע"ד שפרשתי הלומד על מנת ללמד מספיקים בידו ללמוד וללמד [אבות ד, ה], שהוא לומד מתלמידיו כשמלמד להם. והיינו ממנו ה' מדליק הנרות ומאיר התלמידים, ובו ה' מסיים, שאח"כ מדליקים ומאירים אותו מהם, והענין נכון. (כתב סופר)

אף שה' אהרן דבוק למעלה לא שינה למטה

ויעש בן אהרן. (ת, ג)

וברש"י להגיד שבו של אהרן שלא שינה. י"ל לפי המעשה שה' בימי הבעש"ט ז"ל, שבא לעיר גדולה והלך לביהכ"נ ושמש דמתא ה' ירא שמים גדול ונתן אז שמן לנר תמיד הדולק שם וראה שיצק השמן לחוץ ולא בתוך המנורה, ושאלו, והשיבו שה' דבוק כל כך במחשבתו בכוונה גדולה למעלה עד שלא הרגיש בשפיכתו לחוץ, ואהרן ה' מקודש ביותר וכשתנן השמן במנורה בודא ה' דבוק במחשבתו למעלה וסיפרה התורה שבו של אהרן אף שה' דבוק למעלה, ענינו ה' למטה ולבן "שפעט נישט פון א אלטן ווייל דו האפטסט דאך אויך צו זיין אמאל אלט, קיינער וויל נישט "שוין" זיין אלט, אבער יעדער וויל אנקומען דערצו"

מפתח הגליון

פינת התורה	עמוד א'
פינת המשל	עמוד א'
פינת מעשה רב	עמוד א'
פינת ממעיין רבותיה"ק עמוד ח'	
פינת התורה באידיש עמוד ז'	
פינת תורה דבי מדרשא עמוד ח'	

למעלה ולא שינה מהראוי, וז"ש רש"י שלא שינה. (קול ארי')

הָאֲנָכִי הָרִיתִי אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה אִם אֲנֹכִי יִלְדֶתיָהוּ וְגו' מֵאִין לִי בְשֹׁר לֵתֵת לְכָל הָעָם הַזֶּה. (יא, יב-יג)

אצל הרח"ק בעל ה"שפת אמת" מגור זצ"ל, ה' מעשה באב שלא רצה לתמוך בבנו. ובא הבן להתאונן לפני הרבי. המשך בעמוד ג'

פינת מעשה רב

א

פינת התורה

מאמרים יקרים
על פרשת השבוע נאמרים

המשך מעמוד א'

סגולת פרשת המנוחה

נראה לי בסגולה, כשהאדם אינו מבין איזה דבר בתורה, יאמר פרשת המנוחה בתורה ויאירו עיניו, והמשכל יבין.
(אגרא דפרקא - קעב)

אשר להם מהעגלות ומהחמורים והעמידו את כל אלהים וכלי בית, מטה, כסא ושלחן כל אחד ואחד על מקומו, וחשבו שכאן ינוחו כמה ימים ועדיין לא נחו היטב, ופתאום שמעו שתוקעין בחצוצרות תקיעה תרועה תקיעה לסימן שישעו עוד מכאן. ובדאי ה' צר להם מאד, ואחר כל זה, לא התלוננו כלום ולא סרבו, רק פרקו אלהים ולקחו עוד הפעם כל כלי ביתם והטעינו על העגלות ועל החמורים ונסעו להלן... וזה שאמר הכתוב: ויש אשר יהי הענן רק מערב ועד בקד, שבערב התחילו לעמוד ונחו רק לילה אחד, עכ"ז "ונסעו" לא סירבו ולא דברו כלום, וזה שמסיים את משמרת ה' שמר, על פי ה' ביד משה... (שמועה טובה)

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה וגו' ובנחה יאמר וגו' (י, לה-לו)

יש לדקדק, דבנסיעתן מזכיר מיהו האומר, ובחנייתן אינו מזכיר שמו של משה. ואפשר לומר בהקדם דברי הארז"ל בליקוטי תורה (פר' שמות) על הפסוק (שמות ג') לכה ואשלחך, דבשליחות משה היתה טובה לישראל ורעה למצרים, ומכיון שמאיתו יתברך לא תצא הרעות, על כן בנוגע לחלק הרעה למצרים אמר לכה, בעצמך, ועל הטוב לישראל אמר ואשלחך. ועל דרך זה יובן גם כאן, דבנסיעתן כשהתפלל על נקמת האויבים מזכיר שמו של משה רבינו, שרק הוא האומר כן, ואינו בבחינת שכניה מדברת מתוך גרונו, כי מאיתו לא תצא הרעות. ובחנייתן שהוא מתפלל על טובת ישראל ושלוותן, אמר ובנחה יאמר וגו', ואינו מזכיר משה, שתפלה זו היתה בבחינת שכניה מדברת מתוך גרונו. (דברי יואל)

ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו. (יא, ו)

נ"ל כי התרעמו על שניזונים בנס וע"י זה יתקצרו זכותם לעו"ב ויחסרו חיי טוב הנפש חיים נצחיים, כדרך שאמרו ז"ל (תענית כ:): כל מי שנעשה לו נס מנכים לו מזכויותיו. וזהו נפשנו יבשה אין כל, שישעברו תענוג הנפש, בלתי אל המן עינינו, יען שניזונים רק במן ע"ד נס וק"ל. (כתב סופר)

ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו. (יא, ו)

להבין מהו אל המן עינינו. כי הסומא ר"ל אף שיאכל בשוה עם הרואה, אף מעדני מלך, מכל מקום הסומא אינו מרגיש כל כך הנאה וטוב טעם, כמו הרואה" כי בזה גופא שרואה את המאכל יש לו הנאה ותענוג. וזהו שהתלוננו בני ישראל על המן ואמרו: אף שיש במן כל הטעמים מכל המאכלים, אבל אנו מרגישים כל המאכלים רק כסומים, כי נגד עינינו אין אנו רואים שום מאכל רק המן, כי אל המן עינינו. (כלי חמדה)

והמן בזה נגד הוא. (יא, ז)

הציץ, וזה שדייק רש"י בלשונו, "מטיב את הנרות" ולא מדליק את הנרות, משום שהדלקה כשרה בזר, ולא ה' צריך המעלה, שהי' יכול להגבי' ידיו, לא כן ההטבה שהי' בכחן גדול, והי' צריך המעלה. (אמרי אמת)

ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל. (ח, יט)

ברש"י חמש פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה, להודיע חבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד כמנין חמשה חומשי תורה. וכן ראיתי בבראשית רבה. ולמה דוקא הוכפלו שמותיהם של ישראל בפרשה זו. רק לפי שנבחרו הלויים לא יחלש דעתן של בני ישראל בעבור זה. כי חביבין הם כחמשה חומשי תורה... (הדושי הרי"ם)

וממן המשיש שנה ישוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד. (ח, כה)

מהרה"צ ר' מרדכי מקרעמניץ זצ"ל, פירוש שישוּב פון גיפארבעט ארבעט ולא יעבוד עוד עבודה כזו. (ברכת אהרן קארליץ עמוד רלה.)

אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשת הפסח. (ט, ו)

ראוי להבין. די ה' שיאמר היו טמאים, מאי לנפש אדם. דאף שלא היו טמאים לנפש אדם לא היו יכולין להקריב קרבן. (ב) דהיו שואלים שאלה של סכלות, אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע. דהם בעצמם אמרו הטעם שהיו טמאים, ואין ראוי לטמאים להקריב קרבן.

ג) במה נסתפק משה, שאמר עמדו ואשמעה. ד) להבין תשובת האל יתברך: איש איש כי יהי' טמא לנפש או בדרך רחוקה לכס, דנראה נדרשו ללא שאלו, שהם לא שאלו למי שהי' בדרך רחוקה. ומהו הכפל, איש איש כי יהי' טמא לנפש ולא אמרו אדם. אמנם להיות אמת דאמרו חז"ל בסוכה, אותם האנשים מי היו. נושאי ארונו של יוסף, דברי רבי יוסי, רבי עקיבא אומר מישאל ואלצפן, שהיו עוסקים בנדב ואביהוא וכו', ולהיות אמת דאחז"ל בירושלמי כד דמו רבי יהודה אכריז רבי ינאי אין כהונה היום לומר: שהחסידיים בתכלית שמתים בנשיקה אינם מטמאים... לזה היו אומרים, בשלמא אם היינו טמאים מאדם אחד היינו שותקין... אבל כיון שאנחנו טמאים "לנפש אדם" לאדם שכלו ה' נפש, אפילו חלק האדמה שבו נזדקק ונעשה נפש, שהוא יוסף הצדיק או נדב ואביהוא, למה נגרע... ולזה נסתפק משה ואמר: עמדו ואשמעה. והשיב הקל ית' איש איש כי יהי' טמא לנפש או בדרך רחוקה דהיינו, נושאי ארונו של יוסף בדרך כה רחוקה, ואינו דומה ליום המיתה... (יד יוסף הצרפתי)

ויש אשר יהי' העני מערב עד בקר ונעלה העני בבקר ונסעו. (ט, כא)

ירצה כי התורה מספרת לנו איך ישראל שמרו פקודת ה' במדבר, אף שהי' נגד רצונם ונגד בריאותם, כי לפעמים קרה שנסעו כמה ימים רצופים והיו כלם עיפים ויגיעים הם ונשיהם וטפם, ופתאום ראו שעמוד הענן נח ועמד, ואז היו להם לשמחה גדולה, ועמדו כל העם ופרקו כל

יש אדם שמיגע עצמו בפרנסתו כגון העושר מה שאין כן העני אינו מיגע עצמו רק העשיר נותן לו. כן ה' טעמי מן לא ה' מיגע עצמו רק במחשבה לבד מה שחשב בו טעם זה ה' בו, וזהו והמן כזרע גד, כזריעה שנקרא צדקה כמאמר הכתוב זרעו לכם צדקה. (קדושת לוי)

ויאמר משה אל ה' למח הרעת וגו' ולמה לא מציתי חן בעיניך לשום את משה כל העם הזה עלי. (יא, יא)

שמעתי מאדמ"ר הרה"ק איש אלקים מופת הדור ופלאו המנוח מוה"ר ר' יחיאל מיכל זצלה"ה מגיד מישרים בק"ק זלאטשוב, שאמר הפירוש למה לא מצאתי חן הזה בעיניך שתשים באמת את משה כל העם הזה עלי ולעכבני ממניית ראשים אחרים עליהם, והי' טוב להם אז מעתה. כי ישראל נמשכים אחר הראשים שבהם, ואי רישא דעמא זכאי כולא עלמא זכאי, כמו שאיתא בזוה"ק (ח"ב קצח ע"א). (באר מים חיים פרשת דברים ד"ה ואומר)

ויצחק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה. (יב, יג)

וצריך להבין לכאורה הא צריך להזכיר שם החולה ושם אמו, וי"ל בזה שיש רמז לזה בדבריו אלו כי רפא נא בגימט' מרים יוכבד וק"ל. (דגל מחנה אפרים)

והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. (יב, ג)

ולכאורה היאך ה' יכול להיות עניו מכל אדם, הא על ידו ניתן התורה, ועל ידו ניתן המן. רק לקח זאת מהאדמה, דהא גם האדם ניקח מאדמה, וגם כל חיותו הוא מאדמה, עכ"ז הולך על גבי האדמה, ועושה עמה מה שרוצה. וזה מכל האדם אשר על פני האדמה, שהולך ע"ג האדמה לכן דימה בנפשו שגם הוא ראוי להיות תחת כפות רגלי ישראל, ודו"ק. (זכרון עמרם ע"י)

והאיש משה עניו מאד מכל האדם. (יב, ג)

ישנם עניים שחושבים באמת את עצמם לאין ואפס, אבל לעומת זה חושבים גם את אחרים לאין ולאפס. עניות כזו איננה כלום. עונה אמיתית היא כענותנותו של משה רבנו ע"ה, שראה רק שפלות עצמו, וגדולתו של כל איש ואיש, וז"פ מכל האדם. (מהר"ש מבעלזא)

והאיש משה עניו מאד. (יב, ג)

לכאורה הפסוק הזה אין לו שום שייכות וחיבור לכאן, עיין במפרשים מה שפירשו כל אחד לדרכו, ויש לבאר דאיתא במדרש למה האל"ף דויקרא זעירא חד אמר משום דהי' עניו, וחד אמר משום שלקח אשה כושית עיין שם, וזה הוא שיעור הפוסקים ותדבר מרים ואהרן במשה כי הם סברו כה'מאן דאמר משום דלקח אשה כושית משום הכי דברו עלי סרה, אבל האמת הוא כאידך מאן דאמר משום דהי' עניו כמדובר משום הכי נסמכו אלו שני הפסוקים להדדי ותדבר מרים ואהרן במשה והאיש משה עניו מאד וגו' להורות פלוגתייהו. (חנוכת התורה)

פינת מעשה רב

מעשיהם של צדיקים גדולי עולם וקדושי ארץ
נאמרים על פרשת השבוע

המשך מעמוד א'

משה טייטלבוים זצוק"ל מאוהעל בעל הישמח משה בימי אברכותו, שלא הי' לאשתו חלב להניק את בני, ונתן לו הישמח משה קמיע, ובכן נתברכה בחלב מרובה. ושאל לו: האם בנמצא הקמיע הלז, וחיפשה בחיפוש אחר חיפוש עד שמצאה והובילה בשמחה לרבו הרה"ק, והוא לקחה ופתחה ולא הי' כתוב בה רק שתי תיבות הללו "אלדד ומידד". ואמר הרה"ק מצאנו שיש בה חכמה נפלאה, וצווח על זה הקול ארי' ואמר: הן, אל-דד ומי-דד! (ירבי חיים, עמוד ר"ג)

יִיאָמַר לֹא מֹשֶׁה הַמִּקְנָא אֲתָה לִי וּמִי יִתֵּן כָּל עַם ה' נְבִיאִים. (יא, כט)

להרב הגאון רבי יהושע מקוטנא זצ"ל, בא פעם חסיד אחד וסיפר לו בשם רבו, שהי' מתלהב ומתדבק בו, כי אמר "תורה", ובתוך שאר דבריו אמר: כי יהי' זמן ויראת שמים תהי' אצל היהודים החסידים במדרגה גדולה, כמעט שכל אחד יהי' "רבי". והחסיד קרא בהתלהבות: "ומי יתן כל עם ד' נביאים". על זה אמר לו רבי יהושע בדרך צחות: אם כל עם ד' נביאים, אם כל אחד יהי' "רבי", אזי, ומי יתן?...

וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה עַל אֲדֹת הָאִשָּׁה הַכַּשִּׁית אֲשֶׁר לָקָח כִּי אִשָּׁה כַּשִּׁית לָקָח. (יב, א)

דבר ידוע הוא, כי בעת שפוקדת צרה אל ישראל, מתחילות הבריות לפשפש במעשיהן ולחפש אחר עוונות וחטאים. כך אירע בשנת תר"ח, כאשר מגפת חולי-רע פרצה בעיר וילנא ובסביבתה. המחלה הקשה הפילה חללים רבים, והבריות פשפשו איש איש במעשיו ויש שביררו אף במעשי הזולת כדי לחשוף את החטאים שגרמו למגפה הקשה. אחד מאותם אנשים, שחיפשו חטאים לא רק בחדרי לבם אלא גם אצל זולתם, הופיע בביתו של רבי ישראל מסאלאנט זצ"ל ולחש באזני הרב על אודות מעשיו הגרועים של פלוני. "בודאי עקב מעשיו הרעים פקדה אותנו המגפה הקשה", סיים האיש

משנתו וראה שהכסף נגנב ממנו, שב לביתו בצער רב. בהתבוננו בשני המקרים שקרו לו הגיע למסקנה כי בודאי יד' ה' בדבר והעונש הגיע לו מאחר שלא שמע לאליהו שלימדהו להאמין בהשגחת הבורא יתברך. מיד קבל על עצמו שמאותו יום ואילך יאמר אי"ה על כל דבר שירצה לעשות.

כאשר יצא בפעם השלישית אל השוק נגלה אליו אליהו בדמות נער עני המבקש עבודה. שאל אליהו: להיכן אתה הולך. אמר לו: הנני הולך לשוק לקנות שוורים אי"ה. ברכו אליהו בברכת הצלחה ובקשו שאם יזדקק לעזרה בהנהגת השוורים יקרא לו. אמר לו הסוחר: אם אך יעזור לי ה' יתברך שאקנה שוורים אשכור אותך לעזור לי. הצליח הסוחר בדרכו, ומצא שוורים מובחרים בזול ושכר את הנער להנהיגם. בדרכם הבייתה ברחו לפתע השוורים לתוך היער רדף אחריהם הסוחר עד שלפתע נעצרו ליד סלע, ועליו מצא מונחים שני הכיסים שאבדו לו.

שמח הסוחר, והודה לה' והמשיך בדרכו עם הנער והשוורים. כאשר הגיעו לביתו נעלם לפתע הנער. אז הבין הסוחר כי יד' ההשגחה העליונה היתה בכל אשר אירע לו וקרא על עצמו את הפסוק, איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת.

(אוצר המדרשים)

וַיֵּרֶץ הַנָּעַר וַיֵּגֵד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֶלְדָּד וּמִידָד מִתְּנַבְאִים בְּמֹשֶׁה. (יא, כז)

פעם אחת נסע הגה"ק רבי אברהם יודא שווארץ זצוק"ל מבערגסאז בעל הקול ארי' בצוותא עם הגה"ק רבי חיים הלברשטאם זצוק"ל מיצאנז בעל הדברי חיים, ובאו לבית מזיגה אחת בכפר, ושובו שם להנפש מעט. ואמר הרה"ק מצאנו להרה"ק מבערגסאז: הנני מרגיש פה איזה קדושה, והלך הגאון הקול ארי' והתחיל ליכנס בשיחה עם בעל המזיגה, ומצאו לאיש פשוט מאוד, וברוב דברים לא מצא מקום לתלות בו הרגשת הרה"ק.

ושאל לו: האם לא הי' פה- במשך הימים שהוא דר פה- רב גדול או רבי. והשיב שהוא הי' פעם אחת אצל מרן הגה"ק רב

שלח הרבי לקרוא לאביו ושאלו: מפני מה אינו תומך בבנו במצבו הקשה. השיב האב בפשטות מפני שאין לו. הדבר הי' בערב שבת פרשת בהעלותך. אמר לו הרבי בפרשת השבוע קוראים אנו, בשעה שבני ישראל דרשו ממשה במדבר בשר, אמר משה רבנו אל ד': "האנכי הרייתי את העם הזה, אם אנכי ילדתיהו וגוי מאין לי בשר לתת לכל העם הזה". וקשה: מדוע קשר משה את טענה "מאין לי בשר" עם "האנכי ילדתיהו", משמע מכאן, שהאב המוליד את בנו, מחוייב לתת לו ואינו יכול לפטור את עצמו בתשובת "אין לי". האב מחוייב על פי התורה הקדושה לפרנס את בנו, התלוי בו בפרנסתו.

בגדל הענין לומר על כל דבר א"ה

עַל פִּי ה' יִסְעֶנּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל פִּי ה' יִחַנּוּ. (ט, יח)

מעשה באדם עשיר שהי' נדיב לב ובעל צדקה, אך לבו לא הי' שלם באמונה ובהשגחה פרטית. בלבבו סבר תמיד כי את כל עושרו בכוחו ובעצם ידו רכש. פעם יצא ליום השוק על מנת לקנות שוורים. בדרך פגע בו אליהו הנביא זכור לטוב, שנראה כסוחר. שאלו אליהו: להיכן אתה הולך. אמר לו: לשוק אני הולך לקנות שוורים. אמר לו אליהו: אמור אי"ה או אם יגזור ה' יתברך. השיב לו הסוחר: הרי המעות בכיסי והדבר תלוי אך ורק ברצוני. השיבו אליהו: אם כך אתה אומר לא תצליח. ואכן, כאשר המשיך הסוחר בדרכו נפל כיס המעות מאמתחתו בלא שהרגיש בכך. ראה אליהו את הכיס והניחו על סלע בלב יער במקום שאין בני אדם עוברים שם. הסוחר הגיע לשוק לאחר יגיעה רבה מצא שוורים מובחרים, וכאשר רצה לשלם עבורם הבחין שהמעות אבדו לו וחזר לביתו בפחי נפש.

אחר זמן מה נטל שוב מעות ויצא מביתו אל השוק לקנות שוורים. הפעם בא אליו אליהו בדמות זקן וחזר על שאלתו כבפעם הקודמת. כשראה שעדיין אינו אומר מה שלמדו אמר לו שנית: אמור אי"ה או אם יגזור ה'. כיון שהסוחר לא שעה לדבריו גם בפעם זאת הפיל עליו אליהו תרדמה. כשנרדם נטל ממנו את כיס המעות והניחו אצל הכיס הראשון במעבה היער. כאשר הקיץ הסוחר

ג

המשך בעמוד ד'

"ביסט אלט! טראכט נישט פון דיין יוגנט, ווייל דאס וועט דיר מאכן נאך עלטער"

המשך מעמוד ג'

בהתרגשות. כדרכו, האזין רבי ישראל בסבלנות לדברי האיש. ומשהשתתק הלה, אמר לו: "כידוע, ציונה התורה לשלוח את המצורע אל מחוץ לשלושת המחנות. ומדוע הורחק המצורע עד כדי כך. חכמינו זכרונם לברכה אמרו (מסכת ערכין ט"ז:), כי מחלת הצרעת באה על האדם בגלל עוון לשון הרע. יש אנשים הסבורים, כי איסור לשון הרע הינו מילה נרדפת להפצת דברי שקר. אך אין הדבר כן איסור לשון הרע כולל גם חיפוש חטאים ופגמים אצל הזולת! ועל כן אומרים לו, לבעל הלשון הרע: אם חושב אתה את עצמך למומחה במציאת חטאים ועוונות צא נא אל מחוץ למחנה. ושם, לכשתבדוד עם עצמך ימים רבים לא תוכל לחשוף את חטאי זולתך, אך תוכל בהחלט לחשוף ולגלות את כל העוונות שלך".

(מעשיהם של צדיקים)

וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשָּׁה עַל אֲדוֹת הָאִשָּׁה הַכִּשִּׁית אֲשֶׁר לָקַח בִּי אִשָּׁה כִּשִּׁית לָקַח. (יב, א)

על זה אמר שלמה המלך עליו השלום ברוב דברים לא יחדל פשע חושך שפתיו משכיל (משלי י). ר"ל אם אדם מדבר הרבה לא יתכן שלא יבוא לידי חטא ולא ידבר לשון הרע על חברו. וזה שחושך שפתיו מלדבר לשון הרע על חברו הוא נבון. שיש לו דעת, וכשיש לו הכרח לדבר, כשרואה שהוא בא לספר לשון הרע על חברו, הוא חדל מזה ושותק.

פעם נסע החפץ חיים בעגלה עם סוחרים בהמות וסוסים. בכל הדרך שוחחו הסוחרים על שוורים, פרות, סוסים וכדו'. הרה"ק רבי ישראל מאיר ישב שקוע במחשבותיו ולא שם ליבו לשיחותיהם. פתאום העלה אחד האנשים שיחה על סוחרים אחרים והתחיל ללעוג עליהם. רבי ישראל מאיר כאילו הקיץ משנתו, והעיר להם בנחת: "אחים" עד כה עסקתם בשיחה נאה על הסוסים והשוורים הנוגעת לפרנסתכם, אבל למה עברתם לשוחח בעסקי הבריות. הרי יש בזה עבירות חמורות של לשון הרע ורכילות". שכניו בעגלה, שהיו אנשים פשוטים, הגיבו בדברי לעג ובזו על אשר הוא מתערב בענייניהם ומטיף להם דברי תוכחה. רבי ישראל מאיר לא השיב לגידופיהם והי' נראה כאילו הוא נהנה מכך שהם הפסיקו בינתיים את שיחותיהם בעניני לשון הרע. לאחר שגמרו ללעוג לו, הם המשיכו לספר על

חבריהם. החפץ חיים העיר להם שוב והתחנן לפנייהם שידברו על סוסיהם ופרותיהם ולא על חבריהם. כשלא הועילו דבריו הוא ביקש מהבעל עגלה שיוריד אותו מהעגלה. מוטב לו להישאר באמצע הדרך מלשבת בחבורת לצים ולהקשיב לדברי לשון הרע ורכילות.

בעת מסעותיו למכור את ספר "חפץ חיים", נקלע ר' ישראל מאיר באחת השבתות לעיר ידבוונה והתאכסן בביתו של השוחט. כשהתכוון ליטול ידיים לסעודה שלישית, שמע שהשוחט מספר לאשתו שיוסף הקצב רימה את פלוני והבטיח לו כי הבשר משחיתת אתמול הוא בלי סירכא. ר' ישראל מאיר הסתלק מיד מהבית מבלי לדבר דבר. כשהשוחט הרגיש כי אורחו איננו, החל לחפשו בעיירה, עד שמצאו מיסב לסעודה שלישית באחד הבתים לשאלת השוחט, למה שינה פתאום את האכסניה שלו, השיב לו ר' ישראל מאיר שאינו יכול להתאכסן יותר בביתו. אם יש למר טענות על הקצב, הרי זו שאלה של איסור והיתר ויש לקרוא אל הרב או יש להוכיחו בינו לבין עצמו, אבל כיצד הוא מספר זאת לאשתו? הרי יש בזה משום לשון הרע. "הנני עוסק במכירת ספרים על זהירות מדיבורים אסורים, וכיצד אני רשאי להתאכסן בבית שמדברים בו לשון הרע". סיים החפץ חיים את דבריו.

(מאורות גדולים)

וַיַּעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר קָל נָא רַפָּא נָא לָהּ. (יב, ג)

הרה"ק רבי אברהם מרדכי האמרי אמת מגור והרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זצוק"ל הזדמנו יחדיו ונקשרה ביניהם שיחה. במהלך השיחה הזכיר רבי מאיר יחיאל את שמו ושם אמו ובקש מהאדמו"ר מגור שיתפלל בעבורו לרפואה שלמה.

כדי רגע השתומם רבי אברהם מרדכי, אך מיד אמר: "בגמרא, במסכת ברכות ל"ד, נאמר: "כל המבקש רחמים על חברו (בפניו), אין צריך להזכיר שמו שנאמר: "א-ל נא רפא נא לה". כך התפלל משה וכלל לא הזכיר את שמה של מרים. מדוע אפוא הזכיר מר את שמו בפניו?"

השיב רבי מאיר יחיאל: "ובכל זאת גם באותו פסוק נרמז שמה של מרים ושם אמא. נאמר "רפא נא" ובגימטריא עולות מאותיות אלו המילים מרים יוכבד שם החולה ושם אמו...

(מעשיהם של צדיקים)

וְהָאִישׁ מִשָּׁה עֲנֵנוּ מֵאֵד מִכֵּל הָאֲדָמָה. אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. (יב, ג)

מעשה שהי' בימיו של הרה"ק הרבי מלובלין: ישב על כס הרבנות בעיר לובלין הגאון רבי עזריאל הורוויץ זצ"ל. הוא הצטיין בחריפותו הרבה, ועל כן הי' קוראים אותו "דער אייזערנער קאפ". דרכו של רבי עזריאל שונה היתה מדרכו של הרבי מלובלין, ועל כן לא סמך ידיו על האסיפות המוני חסידים בביתו של הרבי מלובלין. פעם אחת פנה רבי עזריאל אל הרבי מלובלין, בשאלת תמיחה: הן הרבי עצמו יודע שאין הוא רבי ומדוע אפוא מדריך הוא אחרים לפי מנהגיו? השיבו הרבי: "וכי מה באפשרותי לעשות, הרי הבריות באים אלי מעצמם, לא אני הוא זה שקורא להם!"

אמר רבי עזריאל: "אם כך, יש לי עצה: בשבת הבאה יפרסם הרבי קבל עם ועדה כי איננו רבי, או אז יחדלו לבוא אליו". קיבל הרה"ק מלובלין את עצת הרב, בשבת הבאה הודיע ברוח שבורה לכל קהל החסידים, שאך ורק אדם פחות ערך הוא ועל כן אל להם לדבוק במנהגיו ולבוא לבית מדרשו. ואולם, במקום שיחדלו החסידים להסתופף בצלו, הושגה בדיוק המטרה ההפוכה: החסידים התלהבו עד מאד מדברי הענוה וההשפלה של רבם, ואף הם נסו החדיר בעצמם ענוה לא יפלא אפוא, כי הדבקותם בדרכו של הצדיק גברה עוד יותר משהיתה...

כשנודמנו שוב הרה"ק מלובלין ורבי עזריאל יחדיו, סיפר הרבי כי אמנם נהג הוא כעצת הרב, אך העצה כלל לא הועילה! יעץ לו רבי עזריאל: "דרכם של חסידים היא לאהב את הענוה ולהתרחק מן הגאווה. יגיד להם אפוא, לחסידיו, כי הוא מהצדיקים האמיתיים. או אז לכשישמעו החסידים דברי גאווה אלו ימהרו ויעזבוהו..."

כששמע זאת הרה"ק מלובלין והשיב: "אמנם אינני רבי, אך גם שקרן אינני. כיצד אוכל לומר על עצמי שהנני צדיק אמיתי?"

פינת ממעיין רבותינו הקדושים

פינת תורת רבותינו הקדוה"ט מ'אליק
על פרשת השבוע נאמרים

בְּהִעָלְתָּךְ אֶת הַנֶּרְתָּ. (ת, א)

וברש"י מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה
הכהן עומד ומיטיב.

במנחת יהודה כתב, ואם תאמר והרי
קומתו של אדם ד' אמות דהיינו כ"ד
טפחים, ושל מנורה ה' כי אם י"ח
טפחים כפירש"י בפרשת תרומה,
וא"כ אין צריך לימעה. וי"ל לפי
שהטפחים של בית המקדש היו
שוחקות, ואם כן י"ח טפחים של
מנורה היו כמו כ"ד טפחים של חול,
דהיינו כנגד קומתו של אדם, ואם בא
להיטיב צריך שיראה בנרות שייטיב
אותם ולכך צריך מעלה עכ"ל.

וראיתי בספר צידה לדרך, האריך
בפפול בזה אם היו שוחקות או לא,
והביא גם דברי אמרי שפר בזה.
ולי לא קשה מידי, דמה בכך שהי'
האדם גבוה יותר קצת מן המנורה,
הא אם גבוה אפילו יותר טפי
כדאיתא ברש"י בפרשת תרומה
אליבא דרבי יהודה, וא"כ הכהן
העומד שהוא גבוה ד' אמות ה' גבוה
אמה מגבהו של מזבח, ולמה לא
נימא גם במנורה כך, ותו דאטו כל
הכהנים שוים בגובה, הלא אפשר
שיהי' כהן קצר הקומה קצת, ע"כ
צריך להיות שם מעלה שיוכל
להשתמש בריוח כל כהן במנורה.
(דברי דוד, מהרה"ק רבי דוד הלוי
זצוקללה"ה בעל הסודי זהב שהי'
האבדק"ק הראשון בעיר אליק בשנת
ת"ח)

וַיְהִי הָעֶס כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאֲזְנֵי

ה'. (יא, א)

ה' יתברך הוא טוב לאדם, כפי ידיעתו
שהוא יודע מה שהוא טוב לנו, ולא
כפי דעת האדם שחושב על דבר שהוא
טובתו והוא בהיפך,

וכן ה' כאן שנתלבטו בדרך ג' ימים
כדי שיכנסו מהר לארץ ישראל,
כמאמר חז"ל ג' דברים באים על ידי
יסורים עולם הבא, ארץ ישראל,
והתורה,

ועל דרך זה אם הנותן הטובה הוא
"מוכרח" להיטיב לזולתו אין
המיטיב מכוון שיהי' הטובה בלי דבר
ממוצע שלא יהי' בו תערובת רע כיון
שאין הטובה בא מצד חסדו רק
מההכרח מי יכוף אותו לעשות טובה
מוחלטת,

אבל אם הנותן מטיב לזולתו מצד
החסד הוא מכוון שיהי' טובתו
שלימה בלי שום תערובת רע, אף אם
נראה בעינינו שיש בו צד רע, מסתמא
גם הרעה היא טובה,

על דרך זה המתלוננים על מה
שנתלבטו בדרך, אילו היו מאמינים
שטובת ה' להם מצד חסדו היו
מבינים שיהי' טובתו שלימה ושגם
הרע שנתלבטו הוא גם כן טובה כנ"ל,
רק הם אמרו שהי' יתברך אין מטיב
להם מצד חסדו רק מצד ההכרח
לקיים שבועת אבות,

וזהו שנאמר "ויהי העס כמתאוננים
רע", שהם אומרים שבעשיית הטובה
יש צד רע ואין מתכוין להיטיב מצד

שכולו טוב, ואית דאמרי בשיפולי
ערך וכו' על דרך דיני נפשות מתחילין
מן הצד. (באר יצחק מרבינו הרה"ק רבי
יצחק זצוקללה"ה אב"ד בעיר אליק,
יו"ל בווארשא שנת תרמ"ה)

וַיְהִי בְּנִסְעֵי הָאָרֶץ. (י, לה)

עשה להם סימניות כו'.

ענין סימנים אלו כתב רש"ל בפרק כל
כתבי, בפירש"י מדויק ראיתי כתוב
כך נון תפוכה ויהי בנסוע הארון
וע"ז סומכין הנקדנים לעשות ב' נונין.
אחת קודם ויהי בנסוע ואחת אחרי.
אבל במדויקים לא ראיתי, וקרוב
בעיני שפסולה לפי מה דפסלין בחסר
ויתר אפי' אות אחת לכתחילה לכ"ע
אסור, והסימנים שנאמרו כאן ר"ל
שעשה פרשה לפני ולאחרי וזה
הציור של נון"י הפוכה תלמיד טועה
הגי' נ"ל עכ"ל.

ורבים חולקים עליו ומביאים ראי'
מן הזוהר בפרשת בהעלותך שמביא
נוני"ן הפוכין אלו. וכן בספר בעל
הטורים, ויש חילוקים בענין היפוך
הנוני"ן איזה הם וגם הנוני"ן שהם
בקצת ס"ת בפני עצמן הפוכין דהיינו
אחת קודם ויהי בנסוע ואחת אחר
אלפי ישראל, ומהר"ם מלובלין
חיבור תשובה ע"ז שכל ההיפוכים
כשרים. (דברי דוד, מהרה"ק רבי דוד
הלוי זצוקללה"ה בעל הסודי זהב שהי'
האבדק"ק הראשון בעיר אליק בשנת
ת"ח)

הגליון יו"ל ע"י התאחדות אברכים דקהל טורי זהב אליק

ע"ש רבקה"ט הרבנים והאדמו"רים מ'אליק זצוקללה"ה – נתייסד ע"י כ"ק מרן הגאב"ד רבינו אהרן זאב ב"ר בן ציון מ'אליק זצ"ל הכ"מ
בנשיאות להבחלה בנו הגה"צ רבי אליעזר יהודה מ'אליק שליט"א גאב"ד דקהלתינו

MAILING ADDRESS: 183 WILSON ST. PMB #241 BROOKLYN NY 11211

כתובת המערכת לשלוח הערות או לגבי ההוצאות להמערכת לזכיון הרבים לע"ג, או לרגל שמחה, נא לשלוח לחצרות קדשינו

alishull@gmail.com

ה

"אז דער אלטער ערפארענער זאגט צוברעך, און דער אינגער אומערפארענער זאגט בוי, זאלסטו צוברעכן, ווייל דאס וואס אלטע צוברעכן מיינט
געבויט, און וואס אינגע בויטן מיינט צובראכן, [סתירת זקנים בנין, בנין נערים סתירה (מגילה לא:)]"

פינת המשל

על כן יאמרו המושלים.
משלים נאים על פרשת השבוע נאמרים

המשך מעמוד א'

בחודש טבת. לדידי ברור הדבר כי אילו הי' משה רבינו נותן את התורה בטבת, כי אז הי' כותב לפטור אותי. שכן אז הי' המשפט שונה לחלוטין, לפי רוח הזמן והדין הי' בודאי לזכותי. לבעל עגלה זה נמשלת גם אתה, דוד, בעיני, סיים הרב את דבריו בקור רוח. ופני דוד פריעדלאנדער חפז, ויצא מעם פניו בחרי אף.

וַיֵּשְׁבוּ וַיִּבְנוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכְלֵנוּ בָּשָׂר וְזָכְרֵנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכְל בְּמִצְרַיִם חֲנָם וְגו'. (יא, ד-ה)

המשל בזה, לשני סוחרים, שנסעו בדרך ויבואו אל בית אכסניא אחד, ונתנו לפנייהם מאכלים יקרים בשר שמן, ודגים, ופרפראות הרבה ג"כ העלו על השלחן מה שדרך המעונגים לאכול אותם עם הבשר יחד כמו שמעלים צנון וחזרת ובצלים ערוכים יפים בחומץ ודבש, למחר באו אל אכסניא ולא מצאו שם מאומה לאכול, אמר אחד מהסוחרים אי' יום האתמול ואי' האכסניא המפוארה עם הבשר ועם הדגים, ויאמר לו חבירו מה לך לזכור את הבשר והדגים היקרים אשר אכלנו שם, ומה תדבר מהם בחנם, כי לא נשיג זאת פה בשום אופן, ספר אתה הפרפראות מי יתן והי' זה לפנינו על כל פנים להשיב נפשינו הרעבה וכל מר יהי מתוק.

הנמשל, זהו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים זה ודאי חנם כי זאת ודאי לא נשיג פה אבל מי יתן על כל פנים שנשיג את השומים ואת הבצלים, כי עתה נפשינו יבשה אין כל.

(משלי יעקב)

ו

לסוחר הפסידו המתאים עבור נזקיו הכספיים. והנה הימים ימי חורף, חודש טבת. הם לא הרחיקו לצאת מן העיר ומטרות עזו החלו לרדת ולאחר שעה מועטות החל לרדת שלג כבד מאד ויכס את עין הארץ ועקבות המסילה לא נודעו. תעה הבעל עגלה בדרך ורק בדרך נס הגיע ברוב עמל וגיעה למחוז חפצו. אולם את המועד של יום היריד אחרו והסוחר הפסיד הרבה מדמי סחורתו, הבעל עגלה דרש מהסוחר שכר נסיעתו והלה תבע מהבעל עגלה לשלם לו הפסידו שנגרם לו עקב האיחור. הגישו השנים את טענותיהם לפני הרב אב בית דין של העיר. לאחר שהציגו את טענותיהם התעמק הרב בסוגיא, פסק לטובתו של הסוחר בכל תביעותיו וחייב את הבעל עגלה. רגז הבעל עגלה ושאל את הרב, רבי מדוע חייבתני בדין. והרי אנוס רחמנא פטרי, שמא דן אתה שוגג כמזיד ואנוס כרצון.

השיבו הרב בנחת. לא אני חייבתך, בני, אלא תורתנו הקדושה חייבה אותך. כל מה שפסקתי היתה על פי דין תורה, ואני מה כי תלין עלי. הרהר הבעל עגלה קמעה ושאל. בבקשה ממך, אמור לי רבי מתי נתנה תורתנו הקדושה לישראל. באיזה זמן ובאיזה חודש. השיבו הרב. וכי מי אינו יודע שחג מתן תורתנו חל בששי בסיון.

מיד החל הבעל עגלה לצעוק. בששי בסיון הלא אין הדרכים משובשת, אין גשם ושלג ולא רוח סערה. בקיץ הייתי נוסע בביטוחה ולא הייתי תועה בדרך ולא הייתי מאחר אף רגע. לא רבי - המשיך הבעל עגלה להתלהב - מתורה שניתנה בסיון בירחי הקיץ, אי אפשר לפסוק ולהוציא לאור משפט,

וסמוכה לה פרשה זו ללמדנו שבאותן ב' המצוות פייס הקב"ה את אהרן שלא יצטער על זה שלא זכה להביא קרבן לחנוכת המזבח.

משל למלך שעשה משתה גדול, ובכל יום הי' מזמין אנשים הרבה, והי' למלך זה ידיד גדול שאהבו מאד ולא הזמינו עמהם. והי' אוהבו זה מצטער צער גדול, אמר ודאי יש בלב המלך עלי שלא הזמיני למשתה. אחר כך שלח המלך ואמר לאוהבו אמנם עשיתי משתה והזמנתי אנשים הרבה, דע שאותך אני רוצה להזמין לחוד ולעשות לך סעודה גדולה, מאחר שאתה אוהבי. אף כאן. הקב"ה הוא מלך מלכי המלכים. והסעודה כנגד חנוכת המזבח. אמר הקב"ה לאהרן אל תצטער על שלא נטלת חלק בקרבנות של חנוכת המזבח שאתם הכהנים תהי' לכם חנוכה לעצמכם. (מעם לועז)

וַיַּעַשׂ כֵּן אֶהְרֹן. (ה, ג)

הגאון רבי **צבי הירש לעווין** זצ"ל אב"ד **בערלין**, נשאל פעם מאת דוד פריעדלאנדער (מראשי המשכילים בדורו) על כמה מצות שלדעתו עבר עליהם הכלל ח"ו. האחרון העז פניו לדבר בגלוי על "תיקונים" בדת באומרו, אני בטוח שאילו הי' משה רבינו חי בתקופה זו, בודאי הי' כותב בתורה כפי רוח הזמן. השיבו הרב ואמר לו. אמשול לך **משל**. סוחר אחד שכר בעל עגלה להובילו עם סחורתו ליום השוק אשר בלייפציג, והתנה עמו בתנאי כפול ובקנין גמור ושלם על פי ההלכה, שאם לא יביאהו למחוז חפצו בזמן, יפסיד הבעל העגלה שכר נסיעתו וגם ישלם

ולע"נ הרה"ק רבי **צבי הירש ב"ר שלו' זעליג** זצוקללה"ה **מנאדבורנא** בעהמ"ס **צמח ה' לצבי** נפטר כ' סיון תקס"א תנצב"ה

לע"נ נכדי הרה"ק בעל הטו"ז זצוקללה"ה האב"ד היקר ירא ושלם כמר **ארי' צבי** ב"ר **יהיאל אלטער שטיינבערג** זצ"ל ואחיו הבחורים החשובים הב' **אברהם דוד** - הב' **שלמה דוב** - ואחותיהם הילדה **רחל** הי"ד נעקדו על קידוש השם בשנות הזעם ביום כ' סיון תש"ד

פינת התורה באידיש

תורות ומעשיות בלשון אידיש
על פרשת השבוע נאמר

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד. (יב, ג)

עס ווערט דערציילט אויפ'ן צדיק הרה"ק ר' מנחם מענדל מוויטעבסק ז"ל, וועלכער האט זיך אונטער געשריבן "השפל באמת" ווי דער הייליגער בעל שם טוב האט עדות געזאגט אויף זיין גרויסקייט אין מדת ענווה ושפלות, אבער דאך איז ער געגאנגען אנגעטון מיט גאר שיינע קליידער מער פון אלע אנדערע תלמידים פון בעש"ט וואס דאס איז געווען זייער וואונדערליך פאר די תלמידים פון בעש"ט, צו פארשטיין ווי קומט צו אזא בעל מדרגה זיך צו באצירן מיט שיינע קליידער וואס דאס איז א מדה פון "גאוונה". דער "תולדות" האט אמאל ערקלערט מיט א משל דעם מהלך פון דעם צדיק, א משל צו אן עושר וועלכער פארמאגט מיט זיך גאר טייערע בריליאנטן און דימאנט שטיינער. גייענדיג אין גאס האט ער מורא אז גנבים זאלן אים נישט בארויבן זיין פארמעגן, קליידט ער זיך אן מיט פשוטע מלבושים אז ער זאל נישט ציען די אויפמערקזאמקייט פון די רויבער. דאס זעלבע איז מיט דעם צדיק וועלכער פארמאגט אין זיך א פארמעגן פון מדות טובות ווי ענווה און שפלות, ווייל דער צדיק האט מורא אז דער שטן זאל זיך נישט פארלייגן אויף אים, און אים וועלן שטרויכלען אין אן אן עבירה, קליידט ער זיך אן מיט א פאלשע קליידונג פון גאוונה וואס דאס פאפט אפ דעם יצה"ר.

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עָל פְּנֵי הָאָדָמָה. (יב, ג)

דער חיד"א אמאל געווען אין שטאט ליווארע אויף ימים נוראים. נעבן אים איז געזעסן א איד וואס האט געדאווענט ערליך און ביי די ווערטער "עפר אני בחיי" האט ער מוריד דמעות געווען. דאס הארציגע דאווענען האט ביים חיד"א ארויסגערופן גרויס התפעלות. ביי קריאת התורה האט דער גבאי געגעבן פאר דעם איד אן עלי. דער איד האט אבער געהאלטן אז די עלי איז פאר אים נישט גענוג מכובדיג. דאס האט אים אזוי אויפגערגעט, אז ער האט דעם גבאי'ן אריינגעגעבן א פסוק בפני קהל עם ועדה. פאר'ן חיד"א איז די צעענע געווען א גרויסער חידוש, און ער האט געפרעגט דעם איד: "פאר עטליכע מינוט צוריק האסטו אראפגעלייגט אזא הארציגען עפר אני בחיי, און דא באפאלסטו דעם גבאי'ן ווייל ער האט זיך דערוואגט מיכלומרשט צו טשעפענען דיין כבוד מיט אן עלי." פארוואס זאלט איר נישט פארשטיין? פרעגט אים דער איד צוריק. "פאר וועמען האב איך געזאגט דעם עפר אני בחיי רבש"ע! נו, פאר אים בין איך אוודאי עפר ואפר. אבער דעם גבאי'ן דעם עם הארץ. פאר אים טאר איך נישט שולדיג בלייבן." איצט פארשטיי איך שוין, האט געזאגט דער הייליגער חיד"א, "וואס דער פסוק זאגט וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עָל פְּנֵי הָאָדָמָה - אז משה רבינו איז געווען אן עניו נישט נאר פאר'ן רבש"ע, נאר פאר יעדן איינציגן מענטש, אפגעזעהן פון יענעם'ס מצב".

פועל'ן צו באיינפלוסן דעם חתם סופר ער זאל בלייבן. ביז עס איז אנגעקומן א חשובער איד, ר' הירש יפ"ה, און ער האט זיך אויפגעשטעלט פאר'ן חתם סופר און אים געזאגט "רבי עס איז אמת אז אויב דער רבי וועט גיין קיין דייטשלאנד וועט ער דארטן אויפטוען גרויסע זאכען, אבער דאס איז דאך זיכער אז דא אין שטאט וועט ווערן שוואכער דאס אידישקייט, דאס לערנען תורה וועט ווערן שוואכער, און דאס וועט האבען א נישט גוטע השפעה אויף גאנץ אונגארן, נא רבי וואס איז דען בעסער, צו מאכן פון גוים אידן, אדער פון אידן גוים..."

אט די לאגישע רייד האבן שוין באיינפלוסט דעם חתם סופר צו בלייבן אין פרעשבורג. דאס זעלבע קען מען איינטייטשן אין פסוק ווען משה רבינו האט געזעהן ווי זיין שווער וויל צוריק גיין קיין מדין און דארט דערציילן די געוואלדיגע נפלאות ה' און מקדש זיין דארט דעם שם ה', האט משה רבינו געזאגט צו יתרו, טאקע דו וועסט אויפטוען דארט אין מדין פאר אידישקייט, אבער אויך דא אין מדבר קענסטו אויפטוען פאר כבוד שמים, ווייל "כי אתה ידעת חנותינו במדבר" ווי עס איז נישט קיין אויפגעבויטע שוב און מען מוטשעט זיך שטארק, אבער ווען מען זעהט דיך יתרו וואס דו האסט אלע באקוועמליכקייטן איבערגעלאזט וועגן כבוד שמים, דאן נעמען די אידן דיר א מוסר השכל ווי אזוי מען דארף אויף זיך מקבל זיין דעם עול מלכות שמים באהבה. דאס זאגט משה רבינו, "אל נא תעזוב אותנו" זאלסט אונז נישט פארלאזן ווייל דורך דיין בלייבן דא "והיית לנו לעינים" מען וועט קוקען אויף דיר, און זיך אפערנען פון דיר ווי אזוי צו דינען דעם רבש"ע. (מהר"ם סופר להגאבד"ק טייטא זצ"ל)

מִי יִאֲכַלְנוּ בְּשָׂרָה. (יא, ד)

דער "חיד"א שרייבט אין זיין ספה"ק "שמוחה הרגל" ווי פאלגענד. כ'חאב געהערט נאכזאגען פון "מגידי אמת", אז אין די צייט פון הגאון הקדוש מלומד בניסים רבי יוסף קובו ז"ל, ווען ער האט געוואוינט אין די שטאט סאלוניקי (גריכענלאנד), האט מען אויף איינמאל אנגעפאנגען צו שמועסן אויף א געוויסען מענטש וואס מ'האט ביז היינט בכלל נישט געהערט פון אים, אז ער האט פלוצלינג אנגעפאנגען צו באווייזן אויסטערלישע מופתים, איז מען געקומען פרעגן דעם אויבנדערמאנטן גאון וואס זיין מיינונג איז אויף דעם פערזאנען. האט דער גאון געענטפערט אז זיי זאלן זיך גוט איינקוקן ווי אזוי ער פירט זיך ביים עסן. זיי זענען צוריק געקומען מיט אן ענטפער אז ער עסט מער ווי א געווענליכער מענטש. דאן דארף מען שוין מער נישט נאכקוקען, האט דער גאון געענטפערט. ס'איז ביי מיר קלאר אז ער איז פון די סטרא אחרא; וכך הוה, נאך א שטיק צייט איז תגלה געווארען ברבים דער אינהאלט פון דעם פערשיין, און מ'האט זיך אפגעשיידט פון אים, עכלה"ק.

וַיַּעֲשֶׂה בֶן אֶהֱרֹן. (ח, ג)

זאגט רש"י מגיד שבחו של אהרן שלא שינה. מ'קען עס צו פארשטיין לויט ווי רש"י זאגט אין פרשת וארא אז אהרן און משה זענען געווען אייניג אין מדרגות, וועגן דעם שרייבט די תורה איינמאל "אהרן" פאר "משה" און א אנדערע מאל שטייט "משה" פאר "אהרן", און עס ווערט געברענגט אין ספרים הקדושים אז די 7 רערן פון די מנורה זענען אנטקעגן אברהם יצחק יעקב. און די מיטעלסטע רער איז קעגן משה רבינו, און דער אייבערשטער האט געהייסן פאר אהרן ער זאל בייגן אלע קנויטן אקעגן די מיטעלסטע, און אהרן אלע טאקע אזוי געטועהן, כאטשיק ער האט געוואוסט אז ער איז די זעלבע חשוב ווי משה האט ער זיך קליין געהאלטן און געבויגן אלע קנויטן און אזוי אויך זיין קנויט קעגן די מיטעלסטע וואס איז מרמז אויף משה. דאס זאגט רש"י - מגיד שבחו של אהרן שלא שינה - די פסוק קומט זאגן די לויב פון אהרן דאס מיינט זיין חשובע מדה פון ענווה וואס אהרן האט פארמאגט, אז - שלא שינה - ער האט נישט פארענדערט פונעם אייבערשטן און האט געבויגן אלע קנויטן אפילו זיין קנויט אקעגן די מיטעלסטע, צוליב דעם וואס ער האט זיך קליין געהאלטן.

וַיַּעֲשֶׂה בֶן אֶהֱרֹן. (ח, ג)

זאגט רש"י מגיד שבחו של אהרן שלא שינה, מ'קען דאס פארשטיין לויט ווי דער ישמח משה זאגט: אז עס איז דא חילוק צווישן די גאר חשובע מענטשן וואס ווערן אנגערופן בני עלי, אז ווען זיי טוען א מצוה די צווייטע מאל און די דריטע מאל, טוען זיי עס מיט די זעלבע ברען, און מיט די זעלבע פלייסיגקייט ווי דעם ערשטן מאל. אבער די פשוטע מענטשן, טוען טאקע דעם ערשטע מאל א מצוה מיט א חשק און ברען, אבער נאכדעם ווערט אויסגעלאשן די נעפיל צו די מצוה. לויט דעם קען מען זאגן דאס וויל דא רש"י באמערקן - מגיד שבחו של אהרן שלא שינה - ביי אהרן דער גרויסער צדיק האט געצינדן די מנורה א יעדן טאג, אזוי ווי עס וואלט געווען דעם ערשטן טאג, אזוי ווי די חז"ל זאגן - בכל יום בעידן יהיו כחדשים - יעדן טאג זאל זיין אין דיין געזעצטער גערעכנט ווי ניי.

וַיֹּאמְרוּ, אֵל-נָא תַעֲזֹב אֶתְנוּ מִי-עַל-בֶּן יִדְעָתָה, הִנֵּתְנוּ בְּמִדְבָּרָה וְהִיִּית לָנוּ, לְעֵינִימָם. (י, לא)

דער גאון דער מהר"ם שיק זי"ע האט געשריבען צו הגאון רבי זוסמאן סופר זי"ע אז עס האט איינמאל פאסירט ביי זיין הייליגן רבי דער התם סופר זי"ע אז מען האט אים אויפגענומן אין די גרויסע קהלה פיורדא און לאנד דייטשלאנד, עס איז געווען דער שמועס אז אויב דער חתם סופר וועט קומען קיין דייטשלאנד וועט ער איבערדרייען די גאנצע מדינה צום גוטן. אבער די שטאט לייט פון פרעשבורג האבן שטארק געטומלט און פארפירט נישט אוועק צו לאזן זייער הייליגן גרויסן רבי דער חתם סופר, מען האט זיך געבעטן אז ער זאל חלילה נישט פארלאזן די שטאט אבער מען האט נישט געקענט יעדן סימן פון א דערוואקסענעם איד אן ער הערט אויף עסן דאס וואס ער האט ליב, נאר דאס וואס איז פאר אים גוט, [ב] ער ווייסט פונקטליך ווען ער גייט שלאפן און ווען ער שטייט אויף, [ג] און וואס ער דארף ערלעדיגן, און ווי אזוי ער וועט דערצו אנקומען, (ער האט א פונקטליכע סקעדזשול און קאריקאלום)

פינת תורה דבי מדרשא

מאמרים ושיחות ממו"ר הרב אליעזר יודא מאליק שליט"א
גאב"ד דקהלתינו קהל טורי זהב אליק

הנאמרים בבית מדרשינו בעת רעווא דרעווין בשנת תש"פ העעל"ט

וְהָאֶסְפֶּסְפָּה אֲשֶׁר בְּקֶרְבּוֹ, הִתְאָוּ תַאֲוָה; וַיֵּשְׁבוּ וַיִּכְבּוּ, גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמְרוּ, מִי יֵאָכְלֵנוּ בָּשָׂר. (יא, ד)

המה, הרי שיגביר בלבבו את ההשתוקקות לתורה ומצוותי, ומעתה רצון זה יהי' בנה ואמית, הנזכר מותר בחירה מרצון בטוב.

ואילו הי' הרצון בטבעו נמשך אחר מצוות ומעשים טובים, הרי שלעולם לא נדע האם מעשיו נזכרים מותר רצון אמיתי להידבק בהשי"ת, או שהוא הולך אחר טבעו ונטיית לבו ללא כל רצון אמיתי, וזוהי מבאר במורשת גד את דברי השפת אמת שהבאנו, כי צריך אדם להאמין כי כל מה שיש רצונות אחרים בעולם הם לטובה, ושעל ידי זה יכול להיות רצון אמת לעבודה השי"ת. וע"י שאדם מותגבר ואינו נמשך אחר רצונו, בכך הוא מרומם את הרצון הטמון בבריאה לבורא, ומביא לתכליתו וייעודו. שכן הבורא ברא בעולמו דברים רבים אשר כל תכליתם היא הפרישה מהם, ובכך שאדם כובש את רצונו ולא נטוה אחר חפץ לבו מפני שבוראן אסר זאת, הרי הוא ממלא את יעוד הדבר הנאסר עליו, ומרוממו ומדבקו בשורש חיותו.

ומשל לאחד ששאל את רעהו בעבור מה נוצרה המקום שבצידי הדרכים השיב לו רעהו בכדי שתהי' להילוך בני אדם. המשיך אותו אחד להקשות, ולא יזה צורך סללו את הכביש, השיב לו רעהו, להילוך הסוסים. תמה הלא לדבריו, וכי מייצרים דבר מיוחד לבהמות, הלא כל מעשי האדם הם לצורכו והנצתו, ואף הסוסים עצמם נבראו בשביל לשרת את האדם, ומדוע טרחו וסללו דרך המיוחדת רק לבהמות. השיב לו רעהו הן גם הכביש נסלל לתועלת האדם, אך דייקא בכדי

רצונותיו אינם נשלטים כלל, והיו רץ אחר רצונותיו ותחושת גופו ללא כל מעצור.

אנחנו כאשר גדל האדם, נדמה לו שאנו אנו הינו שולט ברצונותיו לנצחם לטוב, להימנע מלרצות ברע. אך גם כאשר נדמה לאדם שהינו שולט ברוב רצונותיו לנצחם לטוב, אין הדבר נכון, מאחר ופעמים רבות אין לו את ההכרה והמודעות לכח המניע את מעשיו ותבונותיו, ורק כאשר יתישב להתבונן היטב במעשיו, יבחין איך תחת המעשים אשר נראו לו כראויים וטובים, מונחים רצונות שתכליתם תועלת עצמו בלבד.

כי האדם צריך לעמול הרבה בכדי לזכות להנציח את מעשיו בדרך האמת, להיות כל מעשיו גלויים וברורים לפניו, מה מונח מתחת שאצפת עליהם, להכיר מפני מה הוא כה חפץ בהם. וזאת כדי שיצרו הרע לא יסובבו בכחש לדמותו שכביכול הוא עוסק במצוות ומעשים טובים, אך ביני לבין יגוב את נקודת האמת המונחת תחתיהם, ואז מעשיו יהיו מוכנים בשביל נגיעה והנאה עצמית שאינה לה' כלל.

ולכאורה קשה, מפני מה ברא הבורא באופן זה, שמטבעו יהא נמשך אחר טובת עצמו והנצתו בלבד.

אכן עלינו להשכיל שרק מחמת גודל מעלות הרצון בעולמנו, ברא השי"ת שמטבעו ימשיך את האדם לדברים אשר לא לה' המה. שכן בכדי שאדם יבוא לרצון אמת בעבודת ה', צריך שהרצון מטבעו ימשך אחר עניני העולם, ועל ידי שיעמול לברר בעצמו להסיר את כל הרצונות אשר לא לה'

לכאורה צריכים להבין את תלונת האספסוף, והדברים כפשוטם תמהים מאד, וכי דור המדבר "דור דעה" כביכול כה מגושם ותצא לבשר ותענוגי העולם.

וכדי להבין זאת נקדים את דברי הרה"ק השפת אמת זי"ע בפרשתו (תרל"ג מ"ב) כי צריך אדם להאמין כי כל מה שיש רצונות אחרים בעולם הם לטובה, ושעל ידי זה יכול להיות רצון אמת לעבודת השי"ת.

דהנה כאשר יתבונן האדם במעשיו ופעולותיו יבחין שעיקר הכח המניע אותו לפעול ולעשות, הוא כח הרצון. כח זה מוביל אותו, ומנהל אותו בכל ימי חייו, והכל מה שהוא פועל הוא רק ע"י כח הזה. ואף כאשר נדמה לו לפעמים שאינו רוצה בכלום, אלא לשבת באפס מעש, ברם כשיתבונן ישכיל שגם עצם מה שהוא אינו רוצה בכלום, זה מחמת שחפץ בדרך זו. כי הכח הגורם לכל מעשי בני אדם בעולמנו הוא כוח הרצון, וכל חיי האדם והיותו סובבים סביבו.

והנה לכאורה לפי גודל חשיבות רצון ותשוקת האדם לקיום עולמנו, הי' צריך להיות זך ומבורר היטב ביאנה לשורש מעלות האדם ויסודו, אבל עינינו רואות שאין הדברים כן, אלא אדרבה להיפך, שכאשר נתבונן נראה שהאדם כבר בהיותו עולל רך לימים כל רצונו ומחשבתו נתונים בעצמו, ומנקודת מבטו כל עולמנו נועד לשרת את צרכיו וזו לא. ולכן כאשר יראה איזה חפץ או דבר נאכל ביד מאן דהו, ידרוש במפגיע את הדבר בבכי. הרי שראינו שהאדם מטבע בריאתו נוצר כאשר

המשך בעמוד ט

המשך מעמוד ח'

שלא יהלך שם, שלא יצק מהילוך הסוסים.

כן הדבר כלפי הרצון, אשר נברא תשוקות שכל מטרתם שיבוא האדם ויכבוש את רצונו ויפרוש מהם. אכן רצונות אלו לטובת האדם, אך לא בכדי שילך אחריהם, אלא להסיק מהם את הדרך הראוי' העולה בית ה', ובכך יתקנו גם הם, מאחר ומכוחם הגיע האדם לדרך האמת.

ומשל למה הדבר דומה, לאדם אשר בדרכו לביהמ"ד רדפוהו אנשי רשע, הלה פתח במצוה ובשאריות כוחותיו הגיע לביהמ"ד. שאלוהו חבריו, מדוע הקדמות לבוא לביהמ"ד, השיב להם הלה, כך וכך ה' המעשה. כשתבונן בדבר נראה שלמעשה אנשי הרשע סייעו בידו לעשות מעשה טוב, להקדים את בואו לביהמ"ד. הם שבמהותם שקר ורשע, גרמו לו להקדים ולהרבות ברצון ה', שורש האמת. הרי שאפשר ודבר שהוא בעצמותו נוגד את כל רצון הבורא, אך בסופו של דבר הוא מביא את האדם לדביקות בו. וזאת יכולים ללמוד מכל הליון, שאם הייעוד והתיקון של כל רצונות השקר אשר לא לה' המה, בכדי שייסיעו ויביאו לאמת, ואין אין מהות השקר כשמו. שכן אמת נחשיב את השקר כשמו, כאשר הוא נתפס כאמת עצמה, ועוזבים את האמת האמיתית וזוהים אחר אמת מדומה זו, אך מרגע שהוברר לאדם ש"אמת" זו הינה זיוף, אינן האמת לאמיתה מתבררת ואין לשקר כל חיות, ובכך מדבק את השקר לשורש חיות ה', האמת לאמיתה. וזאת המוסר השכל יכולים ללמוד מאנשי העולם, שכל מרוצות החיים שלהם הוא לרדוף אחר תאוותיהם, בחשק גדול ובזריזות, וכמו שאמר יעקב אבינו ללבן, מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי (בראשית לא, לו) מה רב פשעי ומה רבה חטאתי להשי"ת, שעתה הוברר לי שעדיין לא זכית

לדבוק בקוני כיאות, כי רואה אני כיצד דלקת אחרי, באיזה "ברען" ותשוקה הינך רודף אחרי להרע לי, "דלקת" מלשון חמימות, והנני נושא בעצמי קל וחומר שכך ה' לי לעבוד את קוני, והלא אנני כך.

אבל צריכים להיזהר לדרוש את הקל וחומר כיאות, להסיק עד כמה עליו להוסיף אהבה על אהבתו וזריזות על זריזתו. שכן יש שדרשו את הקל וחומר שלא במקומו ושלא כיאות, ועליהם ניתן לרמוז את שאנו אומרים בפזמון המבדיל, סלח נא על קל וחומר, שישלח הבורא לאלו שדורשים את הקל וחומר שלא במקומו הנכון.

והיינו כמו מה שמוסר אודות עשיר קמאן אחד שהי' לו אח עני מרוד, אך למרות רוב דוחקו, אחיו העשיר לא נחלץ לעזרתו כלל, ברם כאשר באו גבאי הצדקה להחרימו עבור צוקי עירו, ה' הגביר משלחם באומרו בתמיחה, מה הצבם באים לבקש צדקה ותמיכה ממני, הלא תדעו אשר אחי ובשרי הינו עני מרוד הזקוק לתמיכה מותמדות. אך המה תמהו לעומתו, וכי לאחיד הינך כן פותח את ידך ומסייע ממנו, השיב להם, אכן גם את אחי אנני מפרנס, ברם אם אנני מפרנס את אחי בשרי, אני קל וחומר שאנני מפרנס אחרים. כענין זה מסבך היצר הרע את האדם וע"י הקל וחומר שאנו נכון מפילו ברשתו.

ואחר הקדמה זו שנתבאר ענין הרצונות אשר מטבע בריאתם נמשכים אחר עניני העולם, כדי שנוכל להתעלות על ידם לעבודת השי"ת, יכולים להבין את המקרא קודש שהתחלנו בו, והאספסוף אשר בקרבנו התאנו תאנה ויאמר מי יאכלנו בשר, ולכאורה הדברים כפשוטם תמהים מאד, וכי דור המדבר "דור דעה" כביכול כה מגושם ותאב לבשר ותענוגי העולם. אומנם לפי מה שביארנו, יכולים להבין את תלונתם, משום שדור המדבר ה' נכון לבם לה', ומטבעם רצו

ושאפו בתמידיות לעשות את רצון קונם, ברם על מעלה זו דייקא היתה תלונתם. זאת מאחר שלא יכלו לברר ולאמת בלבם את גודל אהבתם לבוראם עד כדי כבישת כל הרצונות אשר לא לה' המה, וכל דביקותם בבורא נבעה מצמייתם הטבעית ולא מתוך עמל ובחירה מרצונם. ונחסר להם האפשרות להשכיל מהתשוקה לעניני העולם, את היכולת הקיימת בהם להוסיף אהבה על אהבת בוראם, וזריזות בעבודת קונם על זריזותם.

אולם מעתה מתעוררת ממילא התמיהה, מדוע אכן תחשב תשוקה טהורה זו כחטא, אדרבה תלונה זו צריכה להיחשב כמעלה.

רק הענין הוא, שאכן אם היתה בחינת הרצון שבהם מטבע בריאתה משתקקת לעניני העולם, היו זוכים בעמלם ויגיעתם בכבישתה, להתרומם ולהתעלות במעלות בית ה'. אך בהיות והשי"ת בחר שדרך עבודתם תהי' שונה שמטבעם כל רצונם ותשוקתם תהי' אליו, אינן נחשב כחטא כמה שרצו לעובדו ע"י ביטול התאנה מעניני העולם. מאחר שבאופן שיהי' בהם רצונות אחרים קיים חשש שמא ח"ו בזמן מן הזמנים לא יחזיקו מעמד וינטו אחריהם ויעברו על רצון קונם, והי' עליהם יותר לחשוש ולהתירא שמא יעברו על רצון יתברך, זאת על אף שמחמת כן הם מוותרים על ההתעלות ברום המדרגה. וכמו שכתב בשפת אמת, אבל לא הוטבו דבריהם להשי"ת, שצריך האדם להיות חרד יותר לירא פן יבטל ח"ו רצון השי"ת, ולא יביא עצמו לידי ציון, אף שיוכל לזכות למדרגה על ידי זה.

והשי"ת יעזור שזכה לראות בישועתו של ישראל ושמחתו ובהתרוממות קרן התורה וישראל ובהתעלות כבוד שמים עלינו בב"א.